

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĐI
Siyaset Planlama Genel M¼d¼r Yardımcılığı

7/15636

Sayı : B.06.0.SPGY.0.0-026.21 -2010/840703
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Onur Öymen

ÇOK İVEDİ

13 Ağustos 2010

TBMM BAŐKANLIĐINA

İlgi: 21.07.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-24985 sayılı yazıları.

Bursa Milletvekili Onur Öymen'in 7/15636 esas numaralı yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Ahmet DAVUTOĞLU
Dışışleri Bakanı

Ek: 4 sayfa.

**BURSA MİLLETVEKİLİ ONUR ÖYMEN'İN
DIŞİŞLERİ BAKANI SAYIN AHMET DAVUTOĞLU'NA
YÖNELTİĞİ 7/15636 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ**

SORU:

1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti uluslar arası toplumun uyguladığı ticari kısıtlamaların yanı sıra ulaştırma, kültür ve spor alanlarında da ambargolara maruz kalmaktadır. Hükümet bu ambargoların kaldırılması için ne gibi girişimde bulunmaktadır?

2. Aynı şekilde Abhazya üzerinde uygulanan ambargoların sonucunda Türkiye'den Abhazya'ya gemi ve uçak seferleri yapılamamaktadır. Abhazya'ya giden Türk gemilerine uluslar arası sularda Gürcü savaş gemileri tarafından el konularak bu gemiler Gürcü limanlarına çekilmekte ve mürettebatı tevkif edilmektedir. Hükümetimiz bu ambargonun kaldırılması için ne gibi girişimlerde bulunmaktadır?

3. Azerbaycan - Ermenistan silahlı çatışması sırasında, saldırının mağduru olmasına rağmen AGİT tarafından Azerbaycan'a da uygulanması istenilen ve bazı ülkeler tarafından uygulanan silah ambargosu halen devam etmektedir. Hükümet bu ambargonun kaldırılması için ne gibi girişimlerde bulunmuştur?

CEVAP:

1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yönelik olarak uluslararası alandaki haksız kısıtlamaların bugün de devam ettiği, bu insanlık dışı durumun hiçbir şekilde kabul edilemeyeceği bir gerçektir. Kuşkusuz, Kıbrıs Türklerine dayatılan tecridin hukuki veya meşru bir zemini bulunmamaktadır. Hükümetimizin Kıbrıs'ta asıl çözüm isteyen hep Türk tarafı olduğunun tüm dünya tarafından daha iyi algılanmasını sağlayacak kararlı bir siyaset izlemesi sayesinde ki bu kısıtlamaların haksızlığı uluslararası camia tarafından da görülür ve algılanır hale gelmiştir.

Bilindiği üzere, BM Kapsamlı Çözüm Planı referandumlarında Kıbrıs Türk tarafının "evet", Rum tarafının ise %76 gibi büyük bir oranla "hayır" oyu kullanması ve bu nedenle Plan'ın akim kalmasının ardından dönemin BM Genel Sekreteri Annan tarafından hazırlanan 28 Mayıs 2004 tarihli iyi niyet misyonu raporunda Kıbrıs Türklerine uygulanan tecridin kaldırılması yönünde uluslararası topluma çağrıda bulunulmuş, Kıbrıs Türklerine kısıtlama uygulamanın hiçbir gerekçesi kalmadığı vurgulanmış, kapsamlı çözümü engelleyen Rum tarafına ise ciddi eleştiriler yöneltilmiştir.

26 Nisan 2004 tarihli AB Konseyi sonuçlarında da Kıbrıs Türklerine yönelik izolasyona son verilmesi taahhüdünde bulunulmasına rağmen, Annan Planı'nı reddeden Rumların tek yanlı olarak AB'ne üye yapılması, bu taahhüdün gerektiği gibi yerine getirilmesi önünde bir engel oluşturmıştır. Elbette, AB'nin KKTC'ne yönelik tecridin sona erdirilmesi yönündeki taahhüdünü yerine getirmesi başat önem taşıyan bir konudur. Bu, AB'nin Rum tarafına koşulsuz ve sınırsız destek vermediğini göstermesi bakımından devam eden BM kapsamlı çözüm sürecine de katkı sağlayacaktır. Bu açıdan yeterli olmasa da Komisyon tarafından hazırlanan ancak Rum tarafının tek yanlı AB üyeliğini istismarı nedeniyle halen kabul edilmemiş bulunan Doğrudan Ticaret Tüzüğü'nün Lizbon Andlaşması'yla ortaya çıkan imkânlarla nihayet kabul edilebilmesine yönelik çalışmalar AB içinde halen sürmektedir.

Vizyonumuz, Ada'yla ilgili tüm kısıtlamaların ilgili tüm taraflarca eşzamanlı olarak kaldırılmasıdır. Bunu öngören ve BM belgesi olarak da yayınlanmış bulunan 24 Ocak 2006 tarihli Eylem Planımız halen masadadır.

Hükümetimiz, göreve geldiği günden bu yana Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yönelik tecridin sona erdirilmesine yönelik kararlı biçimde çaba sarfetmektedir. Bu yolda, istenen noktada olmamakla birlikte ciddi ilerlemeler sağlandığı da bir gerçektir. Bugün itibarıyla KKTC temsilciliklerinin sayısı 15 ülkede olmak üzere 19'a ulaşmış olup, Kırgızistan, Katar, İtalya, İsrail, Kuveyt, Oman, Bahreyn ve İsveç'teki temsilcilikler son beş yıl zarfında açılmışlardır. Diğer yandan 2004 yılında İstanbul'da yapılan Dışişleri Bakanları Konseyi'nden bu yana KKTC, İslam Konferansı Örgütü'nde (İKÖ) "Müslüman toplum" yerine BM Kapsamlı Çözüm Planı'ndaki isim olan "Kıbrıs Türk Devleti" olarak ve "gözlemci devlet" statüsünde temsil edilmektedir. Bunlara ilaveten KKTC'nin uluslararası alanda kültürel, ekonomik, ticari ve sportif nitelikli ilişkilerinin geliştirilmesi yönünde geniş ve yoğun şekilde çaba sarfedilmeye devam edilmektedir. Kıbrıs Türkleri, İKÖ çatısı altındaki kültürel ve sportif etkinliklere katılmaktadır. Geçtiğimiz yıl KKTC'de İKÖ çatısı altında "İslam Dünyasında Turizm" konulu bir uluslararası seminer düzenlenmiş, İKÖ üyelerinin de dâhil olduğu pek çok ülkeden üniversite rektörlerinin ve yüksek öğrenim yetkililerinin katıldığı bir çalıştay yapılmıştır. Önümüzdeki yıl ise KKTC'de İKÖ çatısı altında bir yüksek öğrenim semineri düzenlenmesi öngörülmektedir.

KKTC üniversitelerinde pek çok ülkeden çok sayıda öğrenci eğitim almaktadır. KKTC ekonomisi açısından da önem taşıyan yüksek öğrenim sektörünün üçüncü ülkelerle akademik işbirliğinin geliştirilmesi suretiyle daha da fazla dışa açılması yönündeki çalışmalar aralıksız devam etmektedir.

Ulaştırma alanında ise KKTC ile Suriye arasında düzenli feribot seferlerinin yapılması sağlanmıştır. Lübnan da bu seferlere dâhil edilmiştir.

Kıbrıs'ta devam etmekte olan BM müzakere sürecinin BMGS'nin son iyi niyet misyonu raporunda ortaya koyduğu hedef doğrultusunda 2010 yılı sonundan önce adil ve kalıcı bir çözüme ulaşılabilmesi, yalnızca Ada'da değil tüm Doğu Akdeniz bölgesinde bir işbirliği ve istikrar ortamı yaratılabilmesine hizmet edecektir. Bu hedefe ulaşılması ile Kıbrıs Türklerine yönelik 1963 yılından bu yana süren tecrid de tabiatıyla nihai biçimde ortadan kalkmış olacaktır. Bilindiği üzere Kıbrıs Türk tarafı, iki yıldır devam eden müzakerelerin adil ve kalıcı bir çözüm hedefine ulaşması için azami gayret sarfetmiş olup, halen de süreci dinamizm ve yapıcılıkla devam ettirmekte, bu yolda Anavatan ve Garantör Türkiye'nin de desteğini yanında bulmaktadır. Bununla birlikte, Rum tarafının bu çabaları karşılıksız bırakması ve 2004'te olduğu gibi bir kez daha çözüm sürecinin akim kalmasına yol açması halinde, Kıbrıs Türklerine yönelik izolasyonların da ilelebet devam ettirilemeyeceği, bu haksız durumun sürdürülemeyeceği uluslararası toplum tarafından da giderek daha fazla kabul görmektedir. Keza müzakerelerin ilânihaye devam edemeyeceği BM'nin de görüşüdür ve Genel Sekreterin son iyi niyet misyonu raporunda zamanın çözümün yanında olmadığı vurgulanmış, 2010 yılı sonundan önce çözüme ulaşılması gereği bir hedef olarak ortaya konmuştur.

2. Abhazya'ya gittikleri gerekçesiyle Gürcistan tarafından son olarak Ağustos 2009'da Türkiye bağlantılı iki gemiye müdahalede bulunulmuştu. Bu olayın ardından, ivedilikle Gürcistan'a giderek konuyu Gürcü makamlarıyla etraflıca ele aldım. Nitekim, sözkonusu temasların ardından, gemi olaylarıyla irtibatlı olarak tutuklu bulunan tek vatandaşımız da serbest bırakılmıştır.

Bu çerçevede, gerek sözkonusu gemilerin sahiplerine iade edilmesi, gerek ileride benzer olayların önlenmesini teminen tedbirler geliştirilmesi amacıyla bir Çalışma Grubu tesis edilmiştir. Anılan Grup bugüne kadar birincisi 7-8 Şubat 2010'da Tiflis'te, ikincisi 31 Mayıs-1 Haziran 2010'da Ankara'da, üçüncüsü 2-3 Ağustos 2010'da Batum'da olmak üzere üç kez toplanmıştır.

Gemilerin sahiplerine iadesi yönündeki ısrarlı talebimiz hem ikili görüşmeler, hem yukarıda bahse konu Çalışma Grubu vesilesiyle Gürcü tarafı nezdinde siyasi ve diplomatik düzeyde ısrarla takip edilmekte olup, sorunun en kısa sürede sonuçlandırılmasına çalışılmaktadır. Konunun Gürcistan'da hukuki bir boyut kazanmış olması, gemilerin sahiplerine iadesini geciktirmektedir.

Öte yandan, konu hakkında Bakanlığım dâhil ilgili resmi kurumlarımız Türkiye'deki denizcilik sektörü temsilcileri ve gemi sahipleriyle temas halindedir.

Gürcistan'da hâlihazırda Abhazya'ya gittikleri gerekçesiyle tutulmakta olan Türkiye bağlantılı (5) gemi bulunmakta olup, bu olaylarla irtibatlı tutuklu/hükümlü vatandaşımız ise bulunmamaktadır. Sözkonusu gemilerin mürettebatlarının serbest bırakılması için Bakanlığım, Tiflis Büyükelçiliğimiz ve Batum Başkonsolosluğumuz tarafından olayların başlangıcından itibaren Gürcistan makamları nezdinde yoğun temas ve girişimler sürdürülmüş, olaylara ilişkin duruşmalar takip edilmiştir. Bu süreçte siyasi ve ekonomik üst düzey temaslarda konu her vesileyle gündeme getirilmiştir.

Bu çerçevede yaptığımız girişimlere ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur:

- Med K adlı kuru yük gemisi: Moldova bayraklı Kaplan Gemicilik Şirketi'ne ait Med K adlı yük gemisinin üçü Türk olan altı kişilik mürettebatı girişimlerimiz sonucunda kişi başına 5.000 Lari (yaklaşık 5.000 TL) para cezası ödenmesi suretiyle serbest kalmıştır. Sayın Başbakanımız 11 Mart 2009 tarihinde Gürcistan Devlet Başkanı Saakaşvili'yle gerçekleştirdiği telefon görüşmesinde, Med K adlı yük gemisiyle ilgili olarak uzlaşmaya varılabilmesi için Gürcistan Devlet Başkanının katkısını talep etmiştir.

-Mt Densa Demet adlı petrol tankeri: Karya Tanker İşletmecilik Şirketi'ne ait olan Türk bayraklı Mt Densa Demet adlı tanker 10 kişilik Türk mürettebatıyla birlikte Poti'ye getirilmiştir. 8 Nisan 2009 tarihinde yapılan duruşmada, kaptan dışındaki 9 kişilik mürettebatın kişi başına 5.000 Lari ödenmesi koşuluyla tutuksuz olarak yargılanmaları kararlaştırılmıştır. Mahkeme süreci Batum Başkonsolosluğumuzca izlenmiştir. Poti Şehir Mahkemesi'nin 3 Haziran 2010 tarihindeki duruşmasında 9 kişilik mürettebat, 14 Temmuz 2010 tarihindeki duruşmasında ise tanker kaptanı serbest bırakılmıştır.

-New Star-1 adlı kuru yük gemisi: Poyraz Denizcilik Şirketi'ne ait olan Sierra Leone bayraklı kuru yük gemisi 11 kişilik Türk mürettebatı ve üç yolcusuyla alıkonulmuştur. 1 Mayıs 2009 tarihinde yapılan ilk duruşmada, gemi kaptanına 20.000 Lari, mürettebata kişi başına 4.000 Lari ve yolculara 2.000 Lari para cezası verilmiş ve bu meblağların ödenmesi koşuluyla tutuksuz olarak yargılanmaları kararlaştırılmıştır. Batum Başkonsolosluğumuzca izlenen Poti Şehir Mahkemesi'nin 3 Haziran 2009 tarihindeki duruşması neticesinde mürettebat ve yolcular serbest bırakılmıştır.

-Buket adlı tanker: Densa adlı Türk şirketinin sahibi olduğu Panama bayraklı Buket isimli tanker Gürcistan makamları tarafından alıkonularak Poti Limanı'na getirilmiştir.

31 Ağustos 2009 tarihinde Kutaisi Şehir Mahkemesi'nde yapılan ve Tiflis Büyükelçiliğimizce de izlenen duruşmada, Buket tankerinin kaptanı 24 yıl hapis, 12 Türk ve 4 Azeri uyruklu kişiden oluşan mürettebatı ise üçer bin Lari para cezasına çarptırılmıştır. Kaptanın hapis cezası daha sonra para cezasına çevrilmiştir. Bahsekonu para cezaları anılan Şirket tarafından ödenmiş, mürettebat serbest bırakılmıştır. Gürcistanlı mevkidaşım Giorgi Vasadze'yle 1 Eylül 2009 tarihinde yaptığım telefon görüşmesinde konunun ele alınmasını müteakip, 7-8 Eylül 2009 tarihlerinde Gürcistan'a gerçekleştirdiğim ziyaret sırasında, temaslarımla eşzamanlı olarak, Buket gemisinin kaptanı da serbest bırakılmıştır.

- Afrostar adlı gemi: Reha Aldin Gemicilik Şirketi'ne ait olan Afrostar adlı Kamboçya bayraklı gemi Gürcistan Sahil Güvenlik botları tarafından alıkonularak Poti Limanı'na getirilmiştir. Geminin Türk mürettebatı bulunmamaktadır. Suriye uyruklu mürettebatı para cezalarının ödenmesinin akabinde serbest bırakılmıştır.

Diğer taraftan, Abhaz kökenli vatandaşlarımızın haklı talep ve ihtiyaçları çerçevesinde Türkiye'den Sohum'a doğrudan ulaşım sağlanmasına yönelik beklentimiz de Gürcü makamları nezdinde izlenmeye devam edilmektedir. Trabzon-Sohum arasında özel işletmelerce gemi seferleri düzenlenmesi, Abhazyaya ihtilafının çözümünde bir güven artırıcı önlem olarak zamanında tarafımızdan gündeme getirilmiş ve halen de gündemde tutulmaktadır. Ülkemiz Gürcistan'ın toprak bütünlüğünü tanıdığı cihetle, sözkonusu gemi seferlerinin yeniden başlatılması için tarafların mutabakatına ihtiyaç bulunmaktadır.

3. Soru önergesinde sözü edilen ambargo, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) Kıdemli Memurlar Komitesi'nin 28 Şubat 1992 tarihli kararına dayanmaktadır. Kararda "...katılımcı ülkeler ile bölgedeki tüm ülkelerin, Yukarı Karabağ bölgesinde çatışma halinde bulunan kuvvetlere her türlü silah ve mühimmat sevkiyatında ambargo uygulaması ve alınan tedbirler hakkında Çatışma Önleme Merkezi'ni bilgilendirmesi talep edilmektedir". Sözkonusu karar, Yukarı Karabağ'da Azerbaycan ve Ermenistan birlikleri arasında silahlı çatışmaların devam ettiği bir dönemde alınmış ve sözkonusu çatışmaların son bulmasını amaçlamıştır.

Türkiye, sözkonusu kararın "çatışma halinde bulunan kuvvetlere" atıfta bulunması sebebiyle, Azerbaycan'ın tamamını hedef alan bir ambargo olmadığı, dolayısıyla ülkemizin Azerbaycan'a silah ve mühimmat sevkiyatını engellemediği anlayışıyla, kararın kaldırılması için bir girişimde bulunmamıştır. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nda kararlar oydaşmayla alındığı cihetle, bahsekonu kararın iptali yönünde bir karar alınabilmesi için tüm katılımcı ülkelerin (Ermenistan, RF, ABD, Fransa dâhil) onayı gerekmektedir. Hâlihazırda Örgüt içerisinde bu yönde bir zemin oluşmamıştır. Esasen hukuken tavsiye niteliği taşıyan sözkonusu kararın kaldırılması yönünde çaba harcanması konusu da, ülkemizin veya Azerbaycan'ın gündeminde bulunmamaktadır.